

I justisens tjeneste i 51 år

Herav som «lovens lange arm» i 40

Nyttårsaften henger politioverbetjent Oscar B. Nilsen uniformen vekk

Oscar B. Nilsen er nr. 2 i rekken av politioverbetjenter i Sandefjord. Han etterfulgte sin forgjenger, overbetjent Steinsholt, da denne i 1952 trakk seg ut av tjenesten på grunn av sviktende helbred.

— Og dette blir mange år i tjenesten som «lovens lange arm» — ikke sant, overbetjent?

— Det blir nøyaktig et halvt år mer enn førti år. Jeg begynte som konstabel sommeren 1926.

— Før den tiden?

— Jamen er det rart å sitte her til «avhør» på sitt eget kontor også! Før jeg gikk inn i politiet var jeg i 11 år på Sandefjords byfogedkontor.

— Med andre ord: De har i alle år virket innen «lovens ramme» så å si! Alltid tjent fru Justitia?

— Det kan man nok si. Iallfall har jeg hatt anledning til å følge utviklingen både når det gjelder f. eks. straffereaksjoner og når det gjelder utviklingen innen politiet på nært hold. Når det gjelder straffereaksjonene er jeg ikke alltid tilbøyelig til å gni meg i hendene av tilfredshet når det gjelder utviklingen. Jeg tror ikke det er riktig, eller godt, å gi dem som forbryter seg det inntrykk at hva galt de enn gjør, så vil de bli ansett på «mildeste måte». De såkalte «formildende omstendigheter», som man leter



frem, og som fører til påtale-unnlatelser, er ofte basert på en godtkjøpspsykologi som jeg ikke uten videre ønsker å underskrive. Vel — jeg ser selvfølgelig på spørsmålet som politimann, men jeg kan ikke fri meg fra den tanke at det er politiets og rettens oppgave å være et vern for de sakesløses sikkerhet og trygghet, og en garanti mot lovløse tilstander.

— Har forbrytelsene skiftet karakter?

— Når jeg ser tilbake på mine første år som politi-

mann, så slår det meg at det var større format over forbrytelsene tidligere. Det kom selvfølgelig av at når det ble slått til en gang iblant i vårt lille Sandefjord, så var det svært ofte «de store gutta» på turné som ga gjesterolle, og da var det alvor i sakene. De var såmenn ikke amatører, de karene.

— Dramatiske opplevelser?

— Noen må det nødvendigvis bli, men — nei, jeg husker ingen!

Men det er tydelig at det farer erindringsskygger over de skarpe politioynene, så et og annet har det nok vært —

— Men jeg husker en kollega av meg. Det var meldt innbrudd i en urmakerforretning i Storgaten, og da min kollega styrtet frem mot de to karene som var iferd med å forlate den hjemsoekte forretningen, gjorde den ene holdt og front og ga ild. Helt fornøyd var det ikke, selv om min kollega heldigvis unngikk å bli truffet. Under de foreliggende omstendigheter hadde han i første omgang ikke annet å gjøre enn å registrere, så skarpt

Forts. side 7

I justisens tjeneste

Forts. fra side 2

som mulig, de to karenes signalement. Og på det grunnlaget varte det ikke lenge før vi hadde begge karene bak lås og lukke. Ellers var datidens lokale størrelser mer oppsatt på å prøve krefter med politimannen enn de er nu, og slagsmål mellom politimann og «kunde» var ikke alltid til å unngå.

— De har aldri tjenestegjort som politimann utenfor distriktet?

— Jeg var innkalt til tjeneste under opptøyene på Menstad og under spetaklene i skogsdistriktene i 1930-årene. Det tror jeg er noe av det mest forstemmende jeg har opplevd som politimann — dette å se marsensykosens un-

bare at jeg må få fratre med en følelse av at jeg, såvidt jeg har evnet det, har forsøkt å gjøre min plikt på en rettskaffen måte, som en samfunnets tjener. Jeg har en overveldende følelse av hvor kolossalt fort disse årene har gått. Hvordan tiden har vinget avsted. Og jeg må ofte tenke på den statuen som man fant under utgravninger i Lille-Asien engang. Statuen forestiller en kvinne som står på tåspissene og har alt håret greid ned foran ansiktet. Denne skikkelsen symboliserer «Anledningene» som farer forbi oss på veien. Tiden og anledningene farer forbi oss og fra oss —

— Hva er forøvrig Deres hovedinntrykk — nu spør jeg Dem ikke i Deres egenskap av politimann, men som privat-

— Jeg er nok av det mest forstemmede jeg har opplevd som politimann — dette å se massepsykosen under full oppblomstring, og å oppleve folkemasser velte frem. Det var uhyggelig!

— Da De begynte som konstabel i 1926, fikk De selvfølgelig en «svimlende» gasje?

— Ærlig talt, så var jeg godt fornøyd. Konstablønnen var 300 kroner måneden. Og det var «pæ'eng» den gangen. Vi syntes ikke arbeidstiden var så gal heller, selv om den var på 70 timer i uken. Men nattpatruljen ble for lang mangan gang — fra klokken 22.00 til 5.00 om morgenen, det tok på benene.

— Hvor mange overordnede har De rukket «å slite ut»?

— Det blir vel 10 embedsmenn og ca. 35 fullmektiger — såvel dommer- som politifullmektiger — som jeg har gjort tjeneste under på disse årene.

— Og litt har De lært under alle sammen?

— Naturligvis. Men la meg her få lov til å si, nu på fallrepet, at den som jeg står i størst taknemlighetsgjeld til av alle som jeg har hatt samarbeide med, det er en — dame! Frøken Marie Freberg på Hjertnespromenaden — hun ledet mine første skritt inn i reglene, bestemmelsenes og paragrafenes jungel — dengang jeg som 14—15-åring begynte på byfogedkontoret. Henne glemmer jeg ikke.

— Og så føler De selvsagt vemod over å skulle forlate en livsgjerning?

— Hvem har sagt det? Jeg ville ikke være ærlig hvis jeg skulle påstå at jeg ikke føler en ganske stor lettelse ved å skulle slippe det daglige gnetget av seletøyet. Jeg håper

— Hva er forøvrig Deres hovedinntrykk — nu spør jeg Dem ikke i Deres egenskap av politimann, men som privatmann som lever med — hva er Deres hovedinntrykk av vår tid?

— Her vil jeg bare kort svare at noe av det jeg har festet meg sterkest ved, er at vi plutselig har fått et «utdannelsessamfunn», uten at jeg ennå har sett en eneste klar definisjon av hva dette innebærer. Og jeg må erklære min skepsis. Det er mulig at kunnskapsmassen øker, men jeg er sterkt tvilende når det gjelder i hvilken grad kunnskapstillegnelsen øker tilsvarende. Imidlertid synes jeg at det er ganske påfallende at visdom og klokskap synes å avta i takt med den påståtte kunnskapsøkning».

— — —
Og så sier vi farvel til den fratredende overbetjent for å gi ham en smule anledning til å innstille seg på å nyte sitt otium — — —

Men vi tar sikkert feil, hvis vi tror at den ranke gymnastikker og turner, der som en annen Erigeron har sine forventninger vendt mot en kommende vårs jord- og blomstergleder, vil sette seg himmelfallen ned og «nyte noe slags otium»!

Det uttalte i et intervju er alltid det viktigste. Det som egentlig tegner den avportretterte.

Når det gjelder Oscar B. Nilsen, så er han taus, slik som de fleste som har hatt lignende opplevelser om sine mange og lange måneder i tysk konsentrasjonsleir. Man må sitte og småprate helt uforbindtlig med ham for å oppdage at han har sin glede i å vandre sammen med de store filosofer i dype daler og på høye tinder. Og man må nærmest være omgangsvenn før man oppdager at han liker å lage murbruk og svinge murer-skjeen (han har allerede fått et par «pensjonistoppdrag» som murer), eller at han nyter å håndtere høvel, hammer og sag. Det er neppe noen grunn til å bekymre seg for Oscar B. Nilsens otium ennå på mange år.

Nyttårsaften henger han politiuniformen bort. Men mon han ikke samtidig tar en annen stridsuniform frem?

Billedet av Oscar B. Nilsen er ikke på langt nær fullstendig om man ikke nevner ham som legmann-forkynneren i det lavkirkelige arbeide — innen Indremisjonen og annen kristelig virksomhet. Det blir ofte sagt ved store anledninger om en eller annen, at vedkommen-de er «sterkt kristelig interessert». På noen kan dette kanskje passe. Men ikke på Oscar B. Nilsen. Han er ikke bare «interessert». Han er en stridsmann. Uredd i all sin ferd.

Nei — det er neppe grunn til å tro at Oscar B. Nilsen slår seg til ro, selv om han nu «fratrer» og henger «seletøyet» bort — — —

S. W.